

SANKCIONOVANIE PROCESNÉHO ÚKONU PODANIA ŽALOBY O OBNOVU KONANIA VO VECI NÁVRATU MALOLETÉHO DO KRAJINY OBVYKLÉHO POBYTU

Uloženie sankcie všeobecným súdom bez toho, aby to konkrétna právna norma prezumovala, má povahu arbitrárneho a svojvoľného postupu všeobecného súdu, ktorému chýba legalita. Uvedeným postupom všeobecného súdu sa totiž účastníkovi konania, resp. jeho právnomu zástupcovi, ukladá sankcia za legitímne uplatňovanie práva na súdnu ochranu, resp. opodstatnené využitie mimoriadneho opravného prostriedku.

(Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. IV. ÚS 562/2018 zo 17. januára 2019)

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 17. januára 2019 v senáte zloženom z predsedníčky Ľudmily Gajdošíkovej, zo sudcu Miroslava Duriša a sudcu Ladislava Orosza (sudca spravodajca) o sťažnosti JUDr. A. G., zastúpeného advokátkou Mgr. E. G., ktorou namieta porušenie základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, ako aj práv podľa čl. 6 ods. 1 a čl. 17 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Košice I v konaní vedenom pod sp. zn. 21 P 90/2018, za účasti Okresného súdu Košice I, takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo JUDr. A. G. na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a jeho právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Košice I v konaní vedenom pod sp. zn. 21 P 90/2018 **p o r u š e n é b o l i .**

2. Uznesenie Okresného súdu Košice I sp. zn. 21 P 90/2018 z 18. júla 2018 **z r u š u j e .**

3. Okresný súd Košice I **j e p o v i n n ý** uhradiť JUDr. A. G. trovy konania v sume 325,42 € (slovom tristoštyridsaťpäť eur a štyridsaťdva centov) na účet jeho právnej zástupkyne Mgr. E. G. do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Vo zvyšnej časti sťažnosti **n e v y h o v u j e .**

O d ô v o d n e n i e :**I.**

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 12. septembra 2018 doručená sťažnosť JUDr. A. G. (ďalej len „sťažovateľ“), zastúpeného advokátkou Mgr. E. G., ktorou namieta porušenie základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), ako aj práv podľa čl. 6 ods. 1 a čl. 17 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dodatkový protokol“) postupom Okresného súdu Košice I (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 21 P 90/2018 (ďalej len „napadnuté konanie“).

Zo sťažnosti a z príloh k nej priložených vyplýva, že sťažovateľovi bola ako právnomu zástupcovi v napadnutom konaní uložená pokuta v sume 500 €. Uloženie pokuty okresný súd

odôvodnil tým, že sťažovateľ podal žalobu na obnovu konania, ktorá je v zmysle príslušnej právnej úpravy Civilného sporového poriadku (ďalej aj „CSP“) podľa názoru okresného súdu v konaniach týkajúcich sa návratu maloletého do krajiny obvyklého pobytu zjavne neprípustná.

Uznesenie okresného súdu o uložení pokuty sp. zn. 21 P 90/2018 z 18. júla 2018 (ďalej aj „uznesenie o pokute“) považuje sťažovateľ za arbitrárne, nespĺňajúce požiadavku zákonnosti a zasahujúce do jeho majetkových práv, keďže pokuta bola uložená bez toho, aby boli k tomu splnené podmienky ustanovené v zákone. V načrtnutom kontexte sťažovateľ argumentuje, že uznesenie vydané vo veci pokuty okresný súd vyvodzuje z čl. 5 CSP, v ktorom sa však ustanovuje, že pokutu je možné uložiť len v prípadoch prezumovaných konkrétnou právnou normou Civilného sporového poriadku. Uloženie pokuty za „súdivosť“ predpokladá len § 58 CSP (šikanózna alebo zjavne bezdôvodná námietka zaujatosti) a § 452 ods. 2 CSP (podanie dovolania v prípade ustanovenom v § 452 ods. 1 CSP).

Výšku uloženej pokuty okresný súd odôvodnil s poukazom na § 102 ods. 2 CSP, ktorý sa vzťahuje na určenie maximálnej výšky poriadkovej pokuty. Sťažovateľ argumentuje, že neporušil žiadne procesné povinnosti uvádzané napr. v § 102 ods. 1 CSP, pričom konal výlučne a výhradne v záujme svojho klienta.

Pre prípad odmietnutia argumentácie, podľa ktorej uloženiu pokuty chýbalo zákonné ustanovenie, ktoré by pokutu umožňovalo uložiť, sťažovateľ predkladá ústavnému súdu argumenty týkajúce sa definície zneužitia práva v kontexte ním podaného návrhu na obnovu konania v predmetnej veci o nariadení návratu maloletého do krajiny obvyklého pôvodu.

Sťažovateľ tvrdí, že

- ním podaný návrh na obnovu konania spĺňa požadované procesné podmienky,
- podanie návrhu na obnovu konania proti rozhodnutiu v návratovom konaní nie je výslovné zákonom vylúčené,
- analogicky možno na konanie v návratovom konaní uplatniť úpravu obsiahnutú v § 397 CSP,
- rozhodnutie v návratovom konaní má síce formu uznesenia, alebo ide o rozhodnutie vo veci samej [§ 133 Civilného mimosporového poriadku (ďalej aj „CMP“)],
- návrh na obnovu konania sa v návratovom konaní podáva proti právoplatne skončenému konaniu, pričom uznesenie vydané v návratovom konaní konečným rozhodnutím je,
- rozhodnutie v návratovom konaní spĺňa všetky atribúty rozsudku, vykonáva sa tu rovnaké dokazovanie, rovnako sa tu predkladajú listinné a iné dôkazy, vypočúvajú sa svedkovia a zabezpečuje sa vierohodné zistenie skutočného stavu veci.

Keďže návrh na obnovu konania nie je ako mimoriadny opravný prostriedok viazaný na žiadnu konkrétnu formu súdneho rozhodnutia, možno ním podľa sťažovateľa napadnúť uznesenie, ako aj rozsudok. Podľa neho je dôležitým diferenciacným aspektom delenie súdnych rozhodnutí na meritórne a procesné, pričom rozhodnutie vydané v návratovom konaní je rozhodnutím meritórnym.

S prihliadnutím na ustanovenia Civilného mimosporového poriadku (§ 74 a § 76), Dohovoru o občianskoprávných aspektoch medzinárodných únosov detí (čl. 11 ods. 2) a Nariadenia Rady (ES) č. 2201/2003 z 27. novembra 2003 o súdnej právomoci a uznávaní a výkone rozsudkov v manželských veciach a vo veciach rodičovských práv a povinností, ktorým sa zrušuje nariadenie (ES) č. 1347/2000 (čl. 11 ods. 1), sťažovateľ vyvodzuje záver, že zákonodarec v § 74 CMP mienil „vylúčiť len žalobu na obnovu konania proti rozsudku, ktorým sa vyslovilo, že sa manželstvo rozvádza, že je neplatné alebo že nie je, pričom pri formulácii ustanovení CMP zabudol na formu rozhodnutia v návratovom konaní, kedy sa v tomto

rozhoduje uznesením. Z týchto dôvodov je zrejmé, že rozhodnutie vo veci samej, i napriek tomu, že je účinené vo forme uznesenia, sa analogicky spravuje ustanoveniami § 397 a nasl. CSP, kedy podanie žaloby na obnovu konanie prípustné je.“

Pokiaľ okresný súd vychádzal z výkladu, podľa ktorého návrh na obnovu konania v návratových konaniach nie je prípustný, potom podľa sťažovateľa vážne zasiahol do ústavou garantovaných práv účastníkov konania, predovšetkým maloletého dieťaťa. Sťažovateľ zdôrazňuje, že nerozumie „tak ostrej a neprimeranej kritike, ktorou súd podrobil konanie matky a jej PZ za legitímnu snahu o bránenie práva podaním predmetnej žaloby dokonca uložením pokuty v sume 500,- €, čo signalizuje zo strany súdu až antagonistický prístup k účastníkovi konania a jeho PZ“.

Na podklade uvedených skutočností sťažovateľ navrhol, aby ústavný súd po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie o nej rozhodol nálezom tak, že vysloví porušenie základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 ústavy a práv podľa čl. 6 ods. 1 a čl. 17 dohovoru a čl. 1 dodatkového protokolu postupom okresného súdu v napadnutom konaní, uznesenie okresného súdu sp. zn. 21 P 90/2018 z 18. júla 2018 zruší a zároveň prizná sťažovateľovi úhradu trov konania.

Podľa § 52 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) sťažovateľ navrhol, aby ústavný súd odložil vykonateľnosť uznesenia okresného súdu o pokute.

Uznesením sp. zn. IV. ÚS 562/2018 z 9. októbra 2018 ústavný súd prijal sťažnosť na ďalšie konanie a zároveň v súlade s § 52 ods. 2 zákona o ústavnom súde odložil vykonateľnosť uznesenia okresného súdu sp. zn. 21 P 90/2018 z 18. júla 2018 do rozhodnutia ústavného súdu vo veci sťažnosti.

Po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie ústavný súd vyzval predsedu okresného súdu na vyjadrenie sa k sťažnosti a oznámenie stanoviska k vhodnosti ústneho pojednávania.

Predseda okresného súdu podaním sp. zn. 1 SprV 726/2018 z 30. novembra 2018 ústavnému súdu oznámil, že súhlasí s upustením od ústneho pojednávania a k argumentácii obsiahnutej v sťažnosti predovšetkým uviedol:

„Súd uznesením č. k. 21 P/90/2018-69 z 18. 7. 2018 odmietol žalobu na obnovu konania. Uznesením č. k. 21 P/90/2018-75 z 18. 7. 2018 návrh na pribratie komisára pre deti do konania zamietol. Uznesenie nadobudlo právoplatnosť 20. 7. 2018. Uznesením č. k. 21 P/90/2018-77 z 18. 7. 2018 návrh na odklad vykonateľnosti uznesenia Okresného súdu Košice I zo dňa 2. 8. 2017 č. k. 11 P/94/2017-101 v spojení s uznesením Krajského súdu v Košiciach zo dňa 9. 1. 2018 č. k. 8CoP/342/2017-167 zamietol.

Proti tomuto uzneseniu o odmietnutí žaloby a zamietnutí návrhu na odklad vykonateľnosti uznesenia podal 6. 8. 2018 odvolanie právny zástupca žalobkyne.

Spis bol predložený Krajskému súdu v Košiciach na rozhodnutie o odvolaní... Krajský súd uznesením č. k. 8 CoP/251/2018-152 z 28. 9. 2018 potvrdil uznesenie Okresného súdu Košice I o odmietnutí žaloby na obnovu konania č. k. 21 P/90/2018-69 z 18. 7. 2018 a uznesením č. k. 8 CoP/252/2018-155 z 28. 9. 2018 potvrdil uznesenie Okresného súdu Košice I č. k. 21 P/90/2018-77 z 18. 7. 2018. Predmetné uznesenia nadobudli právoplatnosť 22. 10. 2018. Odvolací súd sa stotožnil so záverom prvostupňového súdu, že nebola splnená základná podmienka prípustnosti žaloby na obnovu konania, a to spôsobilý predmet, proti ktorému smeruje. Žalobkyňa v konaní o obnovu konania bola právne zastúpená advokátom JUDr. A. G. Podľa Článku 5 Civilného sporového poriadku súd môže sankcionovať procesné úkony, ktoré

zjavne slúžia na zneužitie práva alebo na svojvoľné a bezúspešné uplatňovanie alebo bránenie práva, ktoré v konečnom dôsledku vedú k neodôvodneným prietahom v konaní. V tomto prípade, súd mal za to, že žalobkyňa týmto procesným úkonom sledovala iba oddialenie výkonu právoplatného rozhodnutia súdu sp. zn. 11 P/94/2017-101 z 2. 8. 2017, ktorým súd nariadil návrat mal. F. Š. do miesta obvyklého pobytu Austrálie, preto sankcionoval právneho zástupcu žalobkyne, ktorý ako osoba s právnickým vzdelaním, musel vedieť, že súd prvej inštancie túto žalobu odmietne, pretože zjavne smeruje proti rozhodnutiu, kde to zákon nepripúšťa. Toto konanie právneho zástupcu súd posúdil ako zjavné zneužitie práva a uložil mu poriadkovú pokutu.“

Na podklade uvedených skutočností predseda okresného súdu zastáva názor, že sťažnosť sťažovateľa je nedôvodná.

Označené vyjadrenie predsedu okresného súdu zaslal ústavný súd na vedomie a prípadné zaujatie stanoviska právnej zástupkyňi sťažovateľa a zároveň ju vyzval, aby sa vyjadrila, či trvá na tom, aby sa vo veci sťažovateľa konalo ústne pojednávanie. Právna zástupkyňa sťažovateľa podaním doručeným ústavnému súdu 9. januára 2018 a doplnením podania, ktoré bolo ústavnému súdu doručené 11. januára 2019, oznámila, že súhlasí, aby ústavný súd vo veci sťažnosti upustil od ústneho pojednávania, pričom k argumentácii predloženej predsedom okresného súdu zaujala nasledujúce stanovisko:

„Sťažovateľ nesúhlasí s tvrdeniami porušovateľa, že návrh na obnovu konania zo dňa 25. 06. 2018 bol podaný za účelom zneužitia práva, ktorý bol len snahou o oddialenie výkonu právoplatného rozhodnutia súdu sp. zn.: 11 P/94/2017-101 z 2. 8. 2018, ktorým Okresný súd Košice I nariadil návrat maloletého do miesta obvyklého pobytu. Samotná žaloba o obnovu konania nespôsobuje žiadne právne účinky, ktoré by mohli mať za následok odklad výkonu rozhodnutia, zmieneny právny účinok má až povolenie obnovy konania. Federal Circuit Court of Austrália (austrálsky súd) v Sydney Rozhodnutím zo dňa 18. 4. 2018, sp. zn.: (P)SYC6883/2017 rozhodol tak, že maloletého F. Š. zveril otcovi do osobnej starostlivosti a matke zakázal priblížiť sa k maloletému dieťaťu. Návrh na obnovu konania bol podaný potom, ako bolo matke maloletého dieťaťa doručené rozhodnutie austrálskeho súdu, ku ktorému sa matka navyše nemohla žiadnym spôsobom vyjadriť, v konaní sa nemala možnosť nijako brániť, ovplyvniť priebeh súdneho konania, pričom navyše ak by aj mala vedomosť o vedení súdneho konania, nebol by jej umožnený vstup na územie Austrálie. Keďže rozhodnutie austrálskeho súdu, ktoré je v príkrom rozpore s najlepším záujmom maloletého F. a ktoré vychádza z nepravdivých informácií poskytnutých súdu otcom, bolo vydané krátko potom, ako bolo právoplatne ukončené konanie o navrátenie maloletého do krajiny obvyklého pobytu. Jedinou legitímnou možnosťou matky, ako predísť vážnej psychickej ujme maloletého F., bolo podanie žaloby na obnovu konania, ktorej podanie na rozdiel od dovolania nie je vyslovene vylúčené. Samotný Civilný mimosporový poriadok súdom ukladá za povinnosť konať len v najlepšom záujme maloletých detí. Porušovateľovo poukazovanie na všeobecný článok 5 Civilného sporového poriadku neobstojí. Sťažovateľovi bola uložená pokuta za súdivosť, ktorá nemá zákonný základ v žiadnom ustanovení CSP a následne jej výšku si porušovateľ analogicky prispôbil zneužitím ustanovenia § 102 ods. 2 CSP o poriadkovom opatrení súdu, čo je však v rámci aplikácie procesnej normy na tomto mieste práva vylúčené.

Sťažovateľ neporušil žiadne procesné povinnosti, konal výlučne a výhradne v záujme klienta, v záujme maloletého dieťaťa a učinil podanie, ktoré nie je ustanoveniami CSP ani CMP vylúčené. Postup sťažovateľa, v ktorom žiada o poskytnutie ochrany, nemôže byť preto definovaný ako zneužitie práva, nemôže mu byť obmedzený prístup k súdu ako k

priorizovanému orgánu ochrany práv maloletých detí a už vôbec nemôže byť sankcionovaný zo strany súdu.“

Vzhľadom na oznámenia právnej zástupkyne sťažovateľa a predsedu okresného súdu, že netrávajú na tom, aby sa vo veci konalo ústne pojednávanie, ústavný súd v súlade s § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil od ústneho pojednávania, pretože dospel k záveru, že od neho nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

II.1 K namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v napadnutom konaní

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

V zmysle čl. 6 ods. 1 prvej vety dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo prejednaná súdom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch...

Z doterajšej judikatúry ústavného súdu vyplýva, že medzi obsahom základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a obsahom práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru neexistujú zásadné odlišnosti (m. m. II. ÚS 71/97). Z tohto vyplýva, že právne východiská, na základe ktorých ústavný súd preskúmava, či došlo k porušeniu označených práv, sú v zásade identické (IV. ÚS 147/08), a preto ich rešpektovanie možno posudzovať spoločne.

Podstata základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivý proces podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru spočíva v oprávnení každého domáhať sa ochrany svojich práv na súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

K úlohám právneho štátu patrí vytvorenie právnych a faktických garancií uplatňovania a ochrany základných práv a slobôd svojich občanov. Ak je na uplatnenie alebo ochranu základného práva alebo slobody potrebné uskutočniť konanie pred orgánom verejnej moci, úloha štátu spočíva v zabezpečení právnej úpravy takýchto konaní dostupných bez akejkoľvek diskriminácie každému z nositeľov základných práv a slobôd. Konceptia týchto konaní musí zabezpečovať reálny výkon a ochranu základného práva alebo slobody, a preto ich imanentnou súčasťou sú procesné záruky takéhoto uplatňovania a ochrany základných práv a slobôd (III. ÚS 60/04).

Vo vzťahu k medziam zasahovania ústavného súdu do rozhodovacej činnosti všeobecných súdov ústavný súd vo svojej ustálenej judikatúre opakovane zdôrazňuje, že mu v zásade neprislúcha hodnotiť správnosť skutkových záverov či právneho posúdenia vecí všeobecnými súdmi, pretože nie je prieskumným súdom, resp. nadriadeným súdom. Pri uplatňovaní svojej právomoci nezávislého súdneho orgánu ochrany ústavnosti ústavný súd nemôže zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Povinnosť chrániť princípy spravodlivého procesu na zákonnej úrovni patrí teda predovšetkým všeobecným súdom. Úloha ústavného súdu pri rozhodovaní o sťažnosti, ktorou sa namieta

porušenie základného práva na súdnu ochranu, resp. práva na spravodlivé súdne konanie rozhodnutím všeobecného súdu, sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov interpretácie a aplikácie zákonných predpisov s ústavou alebo medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách najmä z toho hľadiska, či závery všeobecných súdov vyjadrené v napadnutom rozhodnutí sú dostatočne odôvodnené, či nie sú arbitrárne alebo svojvoľné a s priamym dopadom na niektoré zo základných práv a slobôd (napr. I. ÚS 19/02, I. ÚS 27/04, I. ÚS 74/05).

K porušeniu práva na spravodlivé súdne konanie môže dôjsť predovšetkým vtedy, ak by komukoľvek bola odmietnutá možnosť domáhať sa svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a ak by súd odmietol konať a rozhodovať o podanom návrhu (žalobe) fyzickej osoby alebo právnickej osoby (napr. I. ÚS 35/98), ale tiež v prípade, ak by rozhodnutie všeobecného súdu bolo arbitrárne, a teda prejavom zjavnej svojvôle pri výklade a aplikácii právnej normy alebo ak by výrok rozhodnutia nebol v súlade s priebehom konania.

Do obsahu základného práva na súdnu ochranu patrí aj právo každého na to, aby sa v jeho veci rozhodovalo podľa relevantnej právnej normy právneho poriadku Slovenskej republiky. Súčasne má každý právo na to, aby sa v jeho veci vykonal ústavne súladný výklad aplikovanej právnej normy. Z toho vyplýva, že k reálnemu poskytnutiu súdnej ochrany dôjde len vtedy, ak sa na zistený stav veci použije ústavne súladne interpretovaná platná a účinná právna norma (II. ÚS 249/2011).

Výklad a aplikácia práva všeobecnými súdmi musí byť v súlade s účelom práva na spravodlivé súdne konanie (a jemu zodpovedajúcemu právu na súdnu ochranu), ktorým je poskytnutie materiálnej ochrany zákonnosti tak, aby bola zabezpečená spravodlivá ochrana práv a oprávnených záujmov účastníkov konania (IV. ÚS 520/2012).

Predmetom ústavného prieskumu sú, aj keď v obmedzenej miere, aj rozhodnutia všeobecných súdov o uložení poriadkových pokút. V rámci doterajšej rozhodovacej činnosti ústavného súdu však možno identifikovať skupinu rozhodnutí, v ktorých ústavný súd vyslovil porušenie základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ku ktorému došlo postupom, či resp. rozhodnutím všeobecných súdov alebo iných orgánov verejnej moci pri ukladaní poriadkových pokút (II. ÚS 374/06, II. ÚS 195/06, I. ÚS 41/2015).

Ústavný súd vo svojej doterajšej rozhodovacej činnosti už vylovil právny názor, podľa ktorého rozhodnutie o uložení poriadkovej pokuty je v zásade spôsobilé neprípustným spôsobom zasiahnuť do základných práv a slobôd účastníkov konania, a preto takéto rozhodnutie podlieha súdnemu prieskumu z hľadiska rešpektovania zásad spravodlivého procesu vo všetkých jeho aspektoch (m. m. I. ÚS 41/2015).

Z uvedeného dôvodu sú na rozhodovanie súdov o uložení pokút primerane kladené požiadavky, ktoré sú vyvoditeľné zo základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Znamená to predovšetkým to, že takéto rozhodnutie musí mať zákonný podklad a nemôže byť prejavom svojvôle.

Podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu je požiadavka riadneho odôvodnenia jedným zo základných atribútov spravodlivého procesu. Dodržiavanie povinnosti odôvodniť rozhodnutie má zaručiť transparentnosť a kontrolovateľnosť rozhodnutí súdov a vylúčiť svojvoľnosť, lebo len vecne správne (zákonu zodpovedajúce) rozhodnutie a náležite, t. j. zákonom požadovaným spôsobom odôvodnené rozhodnutie, napĺňa – ako neoddeliteľná súčasť „ustanoveného postupu“ – ústavné kritériá vyplývajúce preň z ústavy a dohovoru či Listiny základných práv a slobôd (I. ÚS 327/2010).

Sťažovateľ v postavení právneho zástupcu účastníka konania, ktorému všeobecný súd uložil peňažnú sankciu, v sťažnosti predostiera dve skupiny námietok. Prvá skupina námietok smeruje proti zákonnosti uloženej pokuty ako takej, ktorá má podľa jeho tvrdenia ústavnoprávnu relevanciu. Druhá skupina jeho námietok zahŕňa vecnú argumentáciu, ktorou sťažovateľ spochybňuje udržateľnosť odôvodnenia okresného súdu týkajúceho sa pojmu „zneužitie práva“ aplikovaného na sťažovateľom podanú žalobu na obnovu konania vo veci nariadenia návratu maloletého do krajiny obvyklého pôvodu.

Podľa čl. 5 CSP (zákaz zneužitia práva) zjavné zneužitie práva nepožíva právnu ochranu. Súd môže v rozsahu ustanovenom v tomto zákone odmietnuť a sankcionovať procesné úkony, ktoré celkom zjavne slúžia na zneužitie práva alebo na svojvoľné a bezúspešné uplatňovanie alebo bránenie práva, alebo vedú k nedôvodným prietahom v konaní.

V súlade s § 58 CSP ak nadriadený súd šikanózne alebo zjavne bezdôvodnej námietke zaujatosti nevyhovie, môže uložiť strane poriadkovú pokutu do 500 eur.

Podľa § 102 ods. 1 CSP súd môže uložiť poriadkovú pokutu tomu, kto sťažuje postup konania najmä tým, že

- a) nesplní povinnosť uloženú súdom a svoju nečinnosť v konaní neospravedlní včas a vážnymi okolnosťami,
- b) sa nedostaví na súd, hoci naň bol riadne a včas predvolaný a svoju neprítomnosť neospravedlnil včas a vážnymi okolnosťami,
- c) neuposlúchne príkaz súdu,
- d) ruší poriadok alebo dôstojný priebeh pojednávania alebo
- e) urobí hrubo urážlivé podanie.

V súlade s § 102 ods. 2 CSP výšku poriadkovej pokuty určuje súd s prihliadnutím na povahu porušenej povinnosti; poriadkovú pokutu možno uložiť do 500 eur.

Podľa § 211 ods. 3 CSP kto má vec, ktorá má byť predmetom obhliadky, je povinný ju na vyzvanie súdu predložiť alebo sprístupniť. Vo výzve ho súd poučí, že ak vec nepredloží alebo nesprístupní, môže mu byť uložená poriadková pokuta

Podľa § 452 ods. 1 CSP ak dovolací súd rozhoduje o dovolaní v obdobnej veci, ktorá bola už aspoň v piatich prípadoch predmetom konania pred dovolacím súdom na základe skoršieho dovolania podaného tým istým dovolateľom, môže v odôvodnení svojho rozhodnutia poukázať už len na svoje skoršie rozhodnutia a ak sa v celom rozsahu stotožňuje s ich odôvodnením, ďalšie dôvody už neuvádzať.

Podľa § 452 ods. 2 CSP ak dovolací súd dovolanie odmietne ako neprípustné alebo zamietne ako nedôvodné v prípade uvedenom v odseku 1, uloží advokátovi, ktorý dovolanie podpísal, pokutu do 500 eur. Tento advokát má postihové právo proti svojmu klientovi, len ak dovolanie podal na jeho osobitný písomný príkaz.

Ústavný súd vo svojej doterajšej judikatúre už akcentoval, že povinnosťou všeobecného súdu je interpretovať a aplikovať príslušné ustanovenia civilného kódexu (v súčasnosti Civilný sporový poriadok) v súlade s účelom základného práva na súdnu ochranu takým spôsobom, aby nedošlo k obmedzeniu tohto základného práva bez zákonného podkladu (m. m. II. ÚS 374/06). Z toho teda vyplýva, že výklad a používanie ustanovení Civilného sporového poriadku vrátane ustanovení upravujúcich sankčné postihy za zneužitie práva musia v celom rozsahu rešpektovať základné právo na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, resp. právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Okresný súd v uznesení o pokute okrem iného uviedol:

«Podľa zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok - Čl. 5 Zjavné zneužitie práva nepožíva právnu ochranu. Súd môže v rozsahu ustanovenom v tomto zákone odmietnuť a sankcionovať procesné úkony, ktoré celkom zjavne slúžia na zneužitie práva alebo na svojvoľné a bezúspešné uplatňovanie alebo bránenie práva, alebo vedú k nedôvodným priet'ahom v konaní.

5) Podľa § 102 ods. 2 Civilného sporového poriadku, výšku poriadkovej pokuty určuje súd s prihliadnutím na povahu porušenej povinnosti; poriadkovú pokutu možno uložiť do 500 eur.

6) Podľa ust. § 397 Civilného sporového poriadku, proti právoplatnému rozsudku je prípustná žaloba na obnovu konania, ak

a. sú tu skutočnosti, rozhodnutia alebo dôkazy týkajúce sa strán a predmetu pôvodného konania, ktoré ten, kto podal žalobu na obnovu konania, bez svojej viny nemohol použiť v pôvodnom konaní, ak môžu privodiť pre neho priaznivejšie rozhodnutie vo veci.

b. možno vykonať dôkazy, ktoré sa nemohli vykonať v pôvodnom konaní, ak môžu privodiť pre stranu priaznivejšie rozhodnutie vo veci,

c. bolo rozhodnuté v neprospech strany v dôsledku trestného činu sudcu, iných subjektov konania alebo inej osoby zúčastnenej na konaní.

d. Európsky súd pre ľudské práva rozhodol alebo dospel vo svojom rozsudku k záveru, že rozhodnutím súdu alebo konaním, ktoré mu predchádzalo, boli porušené základné ľudské práva alebo slobody strany a závažné dôsledky tohto porušenia neboli odstránené priznaným spravodlivým zadosťučinením,

e. je v rozpore s rozhodnutím Súdneho dvora Európskej únie. Rady Európskej únie alebo Komisie, ktoré je pre strany záväzné, alebo

f. možnosť jeho preskúmania vyplýva z osobitného predpisu v súvislosti s uznaním alebo výkonom rozhodnutia slovenského súdu v inom členskom štáte Európskej únie.

7) Žaloba na obnovu konania je mimoriadnym opravným prostriedkom, ktorý smeruje proti právoplatným rozhodnutiam súdu. Obnova konania v systéme mimoriadnych opravných prostriedkov v Civilnom sporovom konaní v porovnaní s doterajšou právnou úpravou zostala zachovaná. Žalobou na obnovu konania možno napadnúť právoplatný rozsudok, právoplatné uznesenie, ktorým bol schválený zmier, ako aj právoplatný platobný rozkaz, pokiaľ sú splnené podmienky prípustnosti tohto mimoriadneho opravného prostriedku. Taktiež možno napadnúť vydanému v konaní o dedičstve, ak zmenu alebo zrušenie uznesenia nemožno dosiahnuť inak. Žaloba na obnovu konania je v zásade prípustná voči všetkým právoplatným rozsudkom s výnimkou rozsudkov o vyslovení, že sa manželstvo rozvádza, že je neplatné alebo že nie je (§ 74 CMP), a rozsudkov, ktorých zmenu alebo zrušenie možno dosiahnuť inak (§ 399 CSP).

8) Podľa zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok - Čl.5 Zjavné zneužitie práva nepožíva právnu ochranu. Súd môže v rozsahu ustanovenom v tomto zákone odmietnuť a sankcionovať procesné úkony, ktoré celkom zjavne slúžia na zneužitie práva alebo na svojvoľné a bezúspešné uplatňovanie alebo bránenie práva, alebo vedú k nedôvodným priet'ahom v konaní.

9) Žalobu na obnovu konania možno podať, ak sú splnené všetky zákonné podmienky prípustnosti obnovy konania, a to:

a. žaloba musí byť podaná oprávnenou osobou,

b. žaloba musí byť podaná proti rozhodnutiu voči ktorému to zákon pripúšťa,

c. musí ísť o prípustný predmet obnovy konania a prípustný dôvod obnovy konania,

d. musí byť dodržaná zákonná lehota na podanie žaloby na obnovu konania a

e. žaloba musí obsahovať predpísané náležitosti.

10) Dôvody prípustnosti žaloby na obnovu konania proti právoplatnému rozsudku, vypočítané v § 397 CSP, sú ustanovené taxatívne. Z iných dôvodov je žaloba na obnovu konania neprípustná. Uplatnenie iného dôvodu žaloby na obnovu konania má za následok odmietnutie žaloby na obnovu konania z dôvodu neprípustnosti.

11) Podľa ust. § 398 Civilného sporového poriadku, žaloba na obnovu konania je prípustná aj proti právoplatnému uzneseniu, ktorým bol schválený zmier, ak možno dôvody obnovy vzťahovať aj na predpoklady, za ktorých sa zmier schvaľoval; to platí primerane aj o platobnom rozkaze, ktorý nadobudol právoplatnosť.

12) Podľa ust. § 399 Civilného sporového poriadku, žaloba na obnovu konania nie je prípustná proti rozhodnutiu, ktorého zmenu alebo zrušenie možno dosiahnuť inak.

13) Podľa ust. § 406 Civilného sporového poriadku, v žalobe na obnovu konania sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie označenie rozhodnutia, proti ktorému smeruje, v akom rozsahu sa napáda, dôvody obnovy konania, skutočnosti, ktoré svedčia o tom, že žaloba je podaná včas, dôkazy, ktorými sa má dôvodnosť žaloby preukázať, ako aj to, čoho sa domáha ten, kto obnovu konania navrhuje.

14) Podľa ust. § 409 Civilného sporového poriadku, na konanie o žalobe na obnovu konania sa primerane použijú ustanovenia o konaní pred súdom prvej inštancie.

15) Podľa ust. § 410 Civilného sporového poriadku, žalobu na obnovu konania prejedná súd, ktorý o veci rozhodoval v prvej inštancii.

16) Podľa ust. § 413 Civilného sporového poriadku, súd uznesením odmietne žalobu na obnovu konania, ak

- a. bola podaná oneskorene,
- b. bola podaná neoprávnenou osobou,
- c. smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému nie je prípustná.
- d. ide o dôvod uvedený v § 129 alebo
- e. je zjavne nedôvodná.

17) Podľa ust. § 15 Z. č. 400/2015 Z. z. o tvorbe právnych predpisov a o Zbierke zákonov Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov, o všetkom, čo bolo v zbierke zákonov vyhlásené, sa má za to, že dňom vyhlásenia sa stalo známym každému, koho sa to týka.

18) Podľa ust. § 2 ods. 2 Z. č. 586/2003 Z. z. o advokácii a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov, advokát je pri poskytovaní právnych služieb nezávislý, je viazaný všeobecne záväznými právnymi predpismi a v ich medziach príkazmi klienta.

19) Podľa ust. § 18 ods. 1 Z. č. 586/2003 Z. z. o advokácii a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov, advokát je povinný pri výkone advokácie chrániť a presadzovať práva a záujmy klienta a riadiť sa jeho pokynmi. Ak sú pokyny klienta v rozpore so všeobecne záväznými právnymi predpismi, nie je nimi viazaný. O tom klienta vhodným spôsobom poučí.

20) Podľa ust. § 18 ods. 2 Z. č. 586/2003 Z. z. o advokácii a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov, advokát je povinný pri výkone advokácie postupovať s odbornou starostlivosťou, ktorou sa rozumie, že koná čestne, svedomito, primeraným spôsobom a dôsledne využíva všetky právne prostriedky a uplatňuje v záujme klienta všetko, čo podľa svojho presvedčenia považuje za prospešné. Pritom dbá na účelnosť a hospodárnosť poskytovaných právnych služieb.

21) V znení uvedených zákonných ustanovení ako aj nevyvrátiteľnej právnej fikcie znalosti právnych predpisov musí byť každej osobe, tým viac osobe s právnickým vzdelaním, zrejmé, že súd prvej inštancie vždy odmietne žalobu na obnovu konania v prípade celkom zrejmej nedôvodnosti takejto žaloby, teda v prípade ak celkom zjavne smeruje proti rozhodnutiu kde to zákon výslovne nepripúšťa. Civilný sporový poriadok túto možnosť vyslovene predpokladá, a umožňuje súdu bez ďalšieho prejednávania žalobu na obnovu konania žalobu odmietnuť v prípade, že z obsahu žaloby je zjavné, že je nedôvodná t. j. nie sú dané dôvody na jej podanie v zmysle ust. § 397 CSP. V tomto prípade už samotné znenie úvodnej vety celkom jasne neumožňuje podanie žaloby na obnovu konania voči inému rozhodnutiu ako je rozsudok. Výnimky z tohto pravidla sú osobitne rozpísané, pričom medzi nimi nie je nikde uvedené uznesenie o nariadení návratu maloletých detí do krajiny obvyklého pobytu. Argumentom a contrario je teda zrejmé, že podanie žaloby voči takémuto uzneseniu je vopred odsúdené na neúspech.

22) Podľa starej právnej zásady *Iura novit curia* (lat. „súd pozná právo“), ktorá je platná dodnes, platí, že počas občianskeho súdneho konania právne predpisy nie sú predmetom dokazovania, pretože ich súd musí poznať. Dokazovať sa musia len relevantné skutočnosti. Táto zásada teda vylučuje, aby strany alebo ich zástupcovia spochybňovali znenie zákonných ustanovení, v tomto prípade znenie § 397 CSP - ... proti právoplatnému rozsudku je prípustná žaloba na obnovu konania, ak... Súd preto nemá pochybnosť o znení tohto zákonného ustanovenia. Výklad uvedeného ustanovenia je jasný - žaloba na obnovu konania je prípustná, v znení daného ustanovenia, len proti rozsudkom, nie proti akémukoľvek rozhodnutiu súdu.

23) V zákone o tvorbe právnych predpisov a o Zbierke zákonov Slovenskej republiky je jasne zakotvená nevyvrátiteľná právna domnienka, že o všetkom, čo bolo v zbierke zákonov vyhlásené, sa má za to, že dňom vyhlásenia sa stalo známym každému, koho sa to týka. Niet teda pochyb o tom, že toto pravidlo sa vzťahuje na všetkých advokátov čo by osoby oprávnené poskytovať právne služby a teda znalé práva. Súd si nie je vedomý, že by došlo k novelizácii CSP a preto nemožno pochybovať o tom, že žalobu na obnovu konaniu možno podať len proti rozsudkom a uzneseniam proti ktorým to zákon vyslovene pripúšťa. Preto nemožno podať žalobu na obnovu konania voči akémukoľvek rozhodnutiu súdu ako to nesprávne uviedol právny zástupca v žalobe, ktorú spísal. Súd tak dospel k záveru, že konanie právneho zástupcu matky - žalobkyne v sebe nesie prvky účelovosti v snahe obísť zákony a dobré mravy. Jedná sa teda o žalobu, ktorá v sebe nesie prvky zneužitia práva a slúži na jeho svojvoľné a bezúspešné uplatňovanie, nakoľko takáto žaloba je zo zákona neprípustná a teda vopred odsúdená na neúspech. Z iných konaní vedených pred tunajším súdom sa súd dozvedel, že matka sa snažila proces návratu maloletého zvrátiť aj v konaní pred Ústavným súdom SR, kde iniciovala sťažnosť, pričom konanie pred Ústavným súdom SR skončilo uznesením sp. zn. III. ÚS 93/2018 tak, že sťažnosť matky bola odmietnutá. Uvedené podanie preto súd považuje za hrubo účelové v snahe matky legalizovať svoje protiprávne konanie, ktorým maloletého neoprávnenne premiestnila, z krajiny jeho obvyklého pobytu. Každý advokát je povinný pri výkone advokácie postupovať s odbornou starostlivosťou, ktorou sa rozumie, že koná čestne, svedomito, primeraným spôsobom a dôsledne využíva všetky právne prostriedky. Právny zástupca matky však v danom prípade účelovo manipuloval textom zákona, v snahe dosiahnuť priaznivé rozhodnutie súdu. Takéto konanie súd považuje za zjavné zneužitie práva na podanie mimoriadneho opravného prostriedku a ako také nepožíva právnu ochranu. Súd zároveň dospel k záveru, že takéto konanie je natoľko nevhodné, že sa rozhodol pristúpiť k sankcionovaniu zodpovednej osoby, a teda advokáta, ktorý žalobu spísal.

24) Preto súd právnenému zástupcovi uložil poriadkovú pokutu vo výške 500 eur nakoľko jeho konanie ako osoby znalej práva je a malo za cieľ zjavné zneužitie a bránenie práva.»

Podľa názoru ústavného súdu citovaná časť odôvodnenia uznesenia o pokute z ústavného hľadiska neobstojí. Na podporu tohto záveru ústavný súd v prvom rade zdôrazňuje, že princípy, z ktorých vychádza Civilný sporový poriadok (obsiahnuté v čl. 1 až čl. 18 CSP) majú byť výkladovými pravidlami napomáhajúcimi určiť obsah pojmov zákonného textu (ŠTEVČEK, M., FICOVÁ, S., BARICOVÁ, J., MESIARKINOVÁ S., BAJÁNKOVÁ, J., TOMAŠOVIČ, M. a kol. Civilný sporový poriadok. Komentár. Praha : C. H. Beck, 2016. s. 16 a 17.), pričom samy osebe v zásade nemajú normatívny charakter.

Z ustanovení druhej vety čl. 5 CSP (princíp zákazu zneužitia práva) vyplýva právomoc súdu sankcionovať procesné úkony priečiace sa zákazu zneužitia práv v rozsahu ustanovenom procesno-právnym kódexom. Procesno-právny kódex pritom môže sankcionovať procesné úkony, ktoré celkom zjavne slúžia na zneužitie práva (i) alebo na svojvoľné a bezúspešné uplatňovanie alebo bránenie práva (ii), alebo vedú k nedôvodným priet'ahom v konaní (iii). Citované pravidlo ustanovujúce 3 skupiny procesných úkonov sankcionovateľných v súlade s príslušnou právnou úpravou v sebe inkorporuje podružne princíp legality zakotvený v čl. 2 ods. 2 ústavy, podľa ktorého štátne orgány môžu konať iba na základe ústavy, v jej medziach a v rozsahu a spôsobom, ktorý ustanoví zákon. Z uvedeného dôvodu nie je možné vyvodzovať procesné sankcie v prípadoch, ktoré konkrétna právna norma Civilného sporového poriadku neprezumuje (ŠTEVČEK, M., FICOVÁ, S., BARICOVÁ, J., MESIARKINOVÁ S., BAJÁNKOVÁ, J., TOMAŠOVIČ, M. a kol. Civilný sporový poriadok. Komentár. Praha : C. H. Beck, 2016. s. 43.).

Pokiaľ z citovanej časti odôvodnenia uznesenia o uložení pokuty vyplýva, že jediným zákonným podkladom pre sankcionovanie procesného úkonu podania žaloby na obnovu konania vo veci návratu maloletého do krajiny obvyklého pobytu bol čl. 5 CSP, ústavný súd konštatuje, že okresný súd vyvodil procesnú sankciu bez toho, aby to konkrétna právna norma Civilného sporového poriadku prezumovala. Uvedený postup okresného súdu, ktorému v zásade chýba legalita, je preto svojvoľný a arbitrárny a zasahuje do základného práva sťažovateľa zaručeného čl. 46 ods. 1 ústavy, ako aj do jeho práva zaručeného čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Ústavne neudržateľný postup okresného súdu vyznačujúci sa nedostatkom zákonného podkladu pre uloženie procesnej sankcie sa prejavil v ďalšej časti citovaného uznesenia o pokute, a to mäťúcim kvalifikovaním procesného úkonu sťažovateľa, ktorý nesie v sebe prvky zneužitia práva (i) a zároveň slúži aj na svojvoľné a bezúspešné uplatňovanie práva (ii) [bod 23 uznesenia o pokute]. Navyše, mäťúcim je aj odôvodnenie okresného súdu vyplývajúce z bodu 5 uznesenia o pokute, ktoré sa vzťahuje na určenie výšky poriadkovej pokuty (§ 102 ods. 2 CSP), ktorá sa ukladá v spojení s § 102 ods. 1 CSP za porušenie procesnej povinnosti – teda konanie alebo opomenutie, ktorým dochádza k sťaženiu postupu konania a v konečnom dôsledku aj k predĺženiu predmetného konania (k tomu pozri ŠTEVČEK, M., FICOVÁ, S., BARICOVÁ, J., MESIARKINOVÁ S., BAJÁNKOVÁ, J., TOMAŠOVIČ, M. a kol. Civilný sporový poriadok. Komentár. Praha : C. H. Beck, 2016, s. 371.), teda vo svojej podstate za procesné úkony, ktoré vedú k nedôvodným priet'ahom v konaní (iii). Cieľom právnej úpravy poriadkovej pokuty ukladanej podľa § 102 ods. 2 CSP je tak zabezpečiť, aby vec bola rozhodnutá bez zbytočných priet'ahov.

Vychádzajúc z citovanej časti uznesenia o pokute nemožno za ústavne neudržateľné považovať také závery okresného súdu, na základe ktorých procesný úkon sťažovateľa

kvalifikuje (bez zákonného podkladu) ako zneužitie práva a zároveň aj ako úkon slúžiaci na svojvoľné a bezúspešné uplatňovanie práva, pričom zároveň ako procesnú sankciu za tento procesný úkon uloží poriadkovú pokutu, ktorá sa v súlade s príslušným ustanovením § 102 ods. 2 CSP (na ktoré okresný súd v uznesení o pokute odkazuje) ukladá za porušenie procesnej povinnosti, ktorým dochádza k predĺženiu predmetného konania.

Navyše, berúc do úvahy podstatnú časť odôvodnenia okresného súdu (body 6 až 23), zrejmým úmyslom okresného súdu bolo sankcionovať (aj keď bez zákonného podkladu) procesný úkon sťažovateľa – podanie žaloby na obnovu konania, ktorá bola okresným súdom vyhodnotená ako zjavne neprípustná, teda ako procesný úkon vedúci k bezúspešnému uplatňovaniu práva.

Keďže súdivosť možno charakterizovať ako bezúčelové, formálne a zjavne bezúspešné uplatňovanie „práva“ (ŠTEVČEK, M. Mala herba cito crescit alebo keď dvaja robia to isté... In: Bulletin Slovenskej advokácie. 2016, roč. XXII, č. 4, s. 22.) a s prihliadnutím na skutočnosť, že zmyslom pokuty za súdivosť je trestanie zneužitia právnych prostriedkov, možno v súlade s dosiaľ uvedeným v konkrétnych okolnostiach posudzovaného prípadu identifikovať skutočný úmysel okresného súdu potrestať sťažovateľa za „formálne“ využitie mimoriadneho opravného prostriedku, a teda uložiť mu „pokutu za súdivosť“, ktorú však zákonná úprava Civilného sporového poriadku v súvislosti so sankcionovaním bezúspešného uplatňovania „práva“ pripúšťa len v prípadoch ustanovených v § 58 CSP (šikanózna alebo zjavne bezdôvodná námietka zaujatosti) a v § 452 ods. 2 CSP (podanie dovolania v zmysle § 452 ods. 1 CSP).

Uznesením o pokute z 18. júla 2018 okresný súd v zásade sankcionoval sťažovateľa za legitímne uplatňovanie práva na súdnu ochranu, resp. opodstatnené využitie mimoriadneho opravného prostriedku. Keďže sankčnému postihu v konkrétnych okolnostiach posudzovaného prípadu zjavne chýba zákonný podklad, je pre posúdenie ústavnej udržateľnosti postupu okresného súdu právne irelevantná ním prezentovaná argumentácia, podľa ktorej sťažovateľ mal vedieť, že súd ním podanú žalobu odmietne, keďže zjavne smeruje proti rozhodnutiu, kde to zákon nepripúšťa. Naopak, podstatným bolo to, že sankcionovanie procesného úkonu podania (podľa názoru okresného súdu) zjavne neprípustnej žaloby na obnovu konania vo veci návratu maloletého do krajiny obvyklého pobytu v príslušnom procesnom kódexe absentuje.

Vzhľadom na dosiaľ uvedené ústavný súd konštatuje, že interpretačný prístup k príslušným ustanoveniam Civilného sporového poriadku uplatnený okresným súdom nespĺňa atribúty reálneho naplnenia obsahu základného práva na súdnu ochranu a práva na spravodlivé súdne konanie tak, ako sú vymedzené v stabilizovanej judikatúre ústavného súdu.

Pokiaľ okresný súd uložil procesnú sankciu za podanie žaloby na obnovu konania v návratovom konaní, vyvodil jej uloženie z právnej situácie, ktorá nie je konkrétnou právnou normou Civilného sporového poriadku prezumovaná, čo zakladá dôvod na to, aby ústavný súd kvalifikoval namietaný postup okresného súdu v napadnutom konaní ako arbitrárny, v dôsledku ktorého došlo k porušeniu základného práva sťažovateľa podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, ako aj jeho práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku tohto nálezu).

II.2 K namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 17 dohovoru postupom okresného súdu v napadnutom konaní

Z obsahu sťažnosti a predovšetkým z charakteru sťažnostnej argumentácie možno vyvodiť, že sťažovateľ zjavne pochybuje ústavnú udržateľnosť rozhodnutia všeobecného súdu z pohľadu záruk obsiahnutých v základnom práve na súdnu ochranu a práve na spravodlivý súdny proces. Podľa petitu sťažnosti sťažovateľ namieta aj porušenie základného práva podľa

čl. 48 ods. 2 ústavy, ktorého obsahom sú dve relatívne samostatné práva (súčasti), a to právo na verejné prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov a v prítomnosti účastníka a právo vyjadriť sa k vykonaným dôkazom (m. m. II. ÚS 499/2012) a práva podľa čl. 17 dohovoru (zákaz zneužitia práv zaručených dohovorom).

Obsahom citovaného základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 17 dohovoru však nie je právo na súdnu ochranu ani právo na spravodlivé súdne konanie, ktoré tvoria kľúčový obsahový komponent práva garantovaného prostredníctvom čl. 6 ods. 1 dohovoru, resp. základného práva garantovaného prostredníctvom čl. 46 ods. 1 ústavy.

Prihliadajúc na obsah sťažnosti a sťažnostnú argumentáciu, ústavný súd konštatuje, že k namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 17 dohovoru postupom okresného súdu v napadnutom konaní dôjsť nemohlo.

Vzhľadom na uvedené ústavný súd časti sťažnosti, ktorou sťažovateľ namietal porušenie základného práva zaručeného čl. 48 ods. 2 ústavy a práva zaručeného čl. 17 dohovoru, nevyhovel (bod 4 výroku tohto nálezu).

II.3 K namietanému porušeniu práva podľa čl. 1 dodatkového protokolu postupom okresného súdu v napadnutom konaní

Dočasným opatrením, ktorým ústavný súd odložil vykonateľnosť uznesenia okresného súdu o pokute, sa zabránilo tomu, aby na podklade tohto rozhodnutia došlo k vymoženiu okresným súdom uloženej peňažnej sankcie. Z uvedeného dôvodu k porušeniu práva podľa čl. 1 dodatkového protokolu na základe namietaného postupu okresného súdu v napadnutom konaní reálne nemohlo dôjsť. Ústavný súd preto sťažnosti aj v tejto časti nevyhovel (bod 4 výroku tohto nálezu).

III.

V zmysle čl. 127 ods. 2 ústavy a podľa § 56 ods. 2 prvej vety zákona o ústavnom súde ak sa základné právo alebo sloboda porušili rozhodnutím alebo opatrením, ústavný súd také rozhodnutie alebo opatrenie zruší.

Vzhľadom na skutočnosť, že ústavný súd rozhodol, že postupom okresného súdu v napadnutom konaní došlo v súvislosti s vydaním uznesenia o pokute k porušeniu ústavou a dohovorom garantovaných práv sťažovateľa, zrušil uznesenie okresného súdu sp. zn. 21 P 90/2018 z 18. júla 2018 (bod 2 výroku tohto nálezu).

IV.

Ústavný súd napokon rozhodol podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde aj o úhrade trov konania sťažovateľa, ktoré mu vznikli v súvislosti s jeho právnym zastupovaním advokátkou Mgr. E. G. v konaní pred ústavným súdom.

Ústavný súd pri rozhodovaní o úhrade trov právneho zastúpenia sťažovateľa vychádzal z § 1 ods. 3, § 11 ods. 3 a § 16 ods. 3 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“).

Ústavný súd priznal sťažovateľovi úhradu trov právneho zastúpenia za 2 úkony právnej služby vykonané v roku 2018 (prevzatie a príprava zastúpenia, podanie sťažnosti). Vzhľadom na skutočnosť, že vyjadrenie doručené ústavnému súdu 9. januára 2019 ani v znení jeho doplnenia, ktoré bolo ústavnému súdu doručené 11. januára 2019, neobsahovalo žiadnu novú argumentáciu, ktorou by sťažovateľ podporil záver o ústavnej neudržateľnosti postupu

okresného súdu v napadnutom konaní, ústavný súd úhradu trov konania za tento úkon sťažovateľovi nepriznal.

Podľa Štatistického úradu Slovenskej republiky bola v 1. polroku roka 2017 (§ 1 ods. 3 vyhlášky) priemerná mesačná mzda v hospodárstve Slovenskej republiky vo výške 921 € (z toho jedna šestina v zmysle § 11 ods. 3 vyhlášky sa rovná sume 153,50 € a jedna stotina v zmysle § 16 ods. 3 vyhlášky sa rovná sume 9,21 €).

Ústavný súd priznal úhradu trov právneho zastúpenia sťažovateľovi za 2 úkony právnej služby v roku 2018 v zmysle § 11 ods. 3 spolu v sume 307 €. Ústavný súd k tomu priznal režijné paušály v zmysle § 16 ods. 3 vyhlášky spolu v sume 18,42 €. Celková suma úhrady trov konania predstavuje sumu 325,42 € (bod 3 výroku tohto nálezu).

Priznanú úhradu trov konania je okresný súd povinný zaplatiť na účet právnej zástupkyne sťažovateľa (§ 31a ods. 1 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 Civilného sporového poriadku).

S prihliadnutím na § 52 ods. 3 zákona o ústavnom súde dočasné opatrenie o odklade vykonateľnosti uznesenia okresného súdu sp. zn. 21 P 90/2018 z 18. júla 2018, o ktorom ústavný súd rozhodol uznesením sp. zn. IV. ÚS 526/2018 z 9. októbra 2018, zanikne nadobudnutím právoplatnosti tohto nálezu.

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.